

مقدمه ای بر شناخت کودکان استثنایی

تالیف:

دکتر یداله خرم آبادی
استادیار دانشگاه پیام نور

مریم قره گوزلو
مدرس دانشگاه پیام نور

نشر چنار

سرشناسه: خرم آبادی. یدالله، ۱۳۵۱ -

عنوان و نام پدیدآور: مقدمه‌ای بر شناخت کودکان استثنایی / یدالله خرم آبادی، مریم قره گوزلو

شناسه افزوده: قره گوزلو، مریم

موضوع: کودکان استثنایی

کتابنامه: ۳۸۳-۳۸۶

مشخصات ظاهری: ۳۸۶ صفحه

مشخصات نشر: همدان، چنار، ۱۳۸۹

شابک: ۶-۱۶-۵۵۳۲-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

رده بندی کنگره: ۹۴ م ۱۳۴۷۲۳/۴

رده بندی دیویی: ۱۵۵/۴۵

عنوان: مقدمه‌ای بر شناخت کودکان استثنایی

تالیف: دکتر یدالله خرم آبادی - مریم قره گوزلو

ویراستار: ایرج فیروزفر

ناشر: چنار ۲۸۲ ۱۱۶ ۱۸۱۱۱۰۹

چاپ و صحافی: چنار

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۸۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

شابک: ۶-۱۶-۵۵۳۲-۶۰۰-۹۷۸

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر و مؤلفان محفوظ است.

پخش: ۵۲۰۶۸۱۵۸۱۸۸۰۹

هدف اصلی نگارش کتاب حاضر دادن اطلاعات و شناخت کلی پیرامون روانشناسی کودکان استثنایی به علاقمندان این رشته می‌باشد، که با آشنایی هر چه بیشتر این حوزه از روانشناسی و با شناخت علل، به پیشگیری از ازدیاد جمعیت این کودکان اقدام نمائیم.

در این کتاب کوشیده‌ایم تا ابعاد مختلفی را که در حوزه‌ی کودکان استثنایی قرار دارد، مد نظر گرفته و توضیحات جامعی را حتی المقدور ارائه دهیم و تصویری گویا از انواع آسیب دیدگی‌ها و اختلالات رایج در کودکان ارائه کنیم. در این رهگذر از جمله مسائل و موانع عمده که کودکان استثنایی را از کودکان عادی مجزا می‌سازد را در فصول مختلف این کتاب به تفکیک شرح داده‌ایم و نتیجه کوششی است که در ۱۲ فصل هر چند محدود در پاسخ به نیاز جامعه در جهت بسط و بهبود خدمات ارائه گردیده است.

در خاتمه از کلیه‌ی خوانندگان گرامی و علاقمندان و صاحب نظران انتظار می‌رود که از نظرات و راهنمایی‌های ارزنده خود، صاحب تألیف را بهره‌مند سازند.

زمستان ۱۳۸۹

دکتر یدالله خرم‌آبادی مریم قره‌گوزلو

فصل اول: کودکان استثنایی

تعریف کودکان استثنایی	۱۳
طبقه‌بندی کودکان و نوجوانان استثنایی	۱۴
جدول فراوانی کودکان استثنایی بر اساس آمار سازمان یونسکو (۱۹۷۴)	۱۵
تعداد کودکان استثنایی در ایران	۱۵

فصل دوم: کودکان عقب مانده‌ی ذهنی

تعریف کودکان عقب مانده‌ی ذهنی	۱۹
عوامل موثر در عقب ماندگی ذهنی	۱۹
- علل قبل از تولد	۱۹
- علل هنگام تولد	۲۲
- علل بعد از تولد	۲۲
طبقه‌بندی عقب ماندگی از نظر روانشناسان	۲۳
طبقه‌بندی عقب ماندگان ذهنی در IV_DSM	۲۵
راههای پیشگیری از عقب ماندگی ذهنی	۲۵

فصل سوم: سبب شناسی عقب ماندگی (اختلالات کروموزومی)

قوانین مندل در وراثت	۳۱
کروموزوم	۳۳
ساختار ژن‌ها و کروموزوم‌ها	۳۳
فرآیند گوارش	۳۵
سوخت و ساز یاخته‌ای	۳۵
اختلالات کروموزومی	۳۸
انواع اختلالات کروموزومی و ژنتیک	۳۹
سندرم داون	۴۰
تروزومی شماره ۱۸ یا سندرم ادوارد	۴۴
تروزومی شماره ۱۳ (هولوپروزانسفالی)	۴۴
سندرم صدای گریه گریه	۴۴
سندرم ترنر	۴۵
سندرم تریپل X	۴۶
سندرم کلاین فیلتر	۴۶
فیل کتونوری (PKU)	۴۷
بیماری‌های تای ساکس Tay-sacks	۴۷
سندرم هارلر و هانتز	۴۷

سندرم رت	۴۸
سندرم X شککنده (X Fargile)	۴۸
سندرم وست	۵۰
سندرم دی جورج	۵۱
سندرم آلپورت	۵۴
حذف بازوی بلند کروموزوم ۱۸	۵۴
بیماری‌های دوران بارداری که سبب عقب ماندگی می‌شوند	۵۴
سیفلیس	۵۴
توکسوپلازموزیس	۵۷
مورفولوژی انگل	۵۷
سرخچه	۵۹
تبخال	۶۲

فصل چهار: چند معلولیتی.

تعریف چند معلولیتی	۶۷
شناسایی و طبقه‌بندی کودکان چند معلولیتی	۶۷
ویژگی‌های کودکان چند معلولیتی	۶۸
انواع معلولیت‌ها	۶۸
علل معلولیت‌ها	۶۹

فصل پنجم: نابینایی و نیمه بینایی

ساختار چشم	۷۳
بیماری‌های بینایی	۷۵
آسیب‌های بینایی	۷۶
تعریف نابینایی	۸۰
علل نابینایی	۸۰
شیوع نابینایی در جهان	۸۱
برنامه سازمان بهداشت جهانی برای پیشگیری از نابینایی	۸۵

فصل ششم: ناشنوایی

ساختار گوش	۸۹
اختلالات شنوایی	۹۱
تعریف ناشنوایی	۹۳
انواع ناشنوایی	۹۴
علل ناشنوایی	۹۵
درمان	۹۶

فصل هفتم: اختلالات یادگیری

تعریف اختلال یادگیری.....	۱۰۳
شیوع اختلالات یادگیری.....	۱۰۵
سبب شناسی.....	۱۰۷
سه ملاک تشخیص کودکان ناتوانی یادگیری.....	۱۱۱
تعاریف مربوط به کاستی‌های توجه.....	۱۱۴
تکنیک‌های بهبود توجه انتخابی.....	۱۱۵
ناتوانی‌های حافظه.....	۱۱۹
پیشنهادهای ترمیمی برای ناتوانی‌های حافظه.....	۱۲۰
اختلال خواندن.....	۱۲۴
اختلال ریاضیات.....	۱۳۰
اختلال کلمه‌بندی نوشتاری.....	۱۳۷
اختلال گفتاری و شنوایی.....	۱۴۲
نتیجه‌گیری.....	۱۴۲
فصل هشتم: اختلالات گویایی	
اختلال گویایی.....	۱۴۹
علل اختلالات گویایی.....	۱۴۹
اختلالات ارتباطی.....	۱۵۰
طبقه‌بندی اختلالات گفتاری.....	۱۵۵
اختلالات زبان.....	۱۵۷
اختلالات گفتار و زبان.....	۱۵۹
لکنت زبان.....	۱۶۱
سبب شناسی لکنت زبان.....	۱۶۲
درمان.....	۱۶۵
فصل نهم: اختلالات حرکتی	
تعریف اختلال در مهارت‌های حرکتی.....	۱۷۱
معلولین حرکتی.....	۱۷۲
اختلالات حرکتی و ناتوانی‌های بدنی.....	۱۷۷
انواع متداول فلج‌های مغزی.....	۱۷۹
علل فلج‌های مغزی.....	۱۸۱
صرع روانی حرکتی.....	۱۸۵
اختلالات تحرک.....	۱۸۶
سن شروع اختلالات حرکتی.....	۱۸۸
چگونگی شروع بیماری.....	۱۸۹

۱۸۹	برخی از اختلالات نخاع شوکی
۱۹۰	نقش منحنی در حرکت
۱۹۱	نقش عقده‌های قاعده‌ای در حرکت
۱۹۱	برنامه‌های آموزشی کودکان معلول جسمی حرکتی
	فصل دهم: صرع

۱۹۷	ناهنجاری‌های مغزی
۲۰۱	عوامل زمینه‌ساز صرع
۲۰۱	مراحل مختلف صرع
۲۰۲	انواع صرع
۲۰۳	صرع و وراثت
۲۰۳	طبقه‌بندی بین المللی صرع
۲۰۴	سبب شناسی صرع
۲۰۴	پراکندگی یا شیوع صرع
۲۰۴	درمان

فصل یازدهم : بیش فعالی ADHD

۲۱۳	تعریف بیش فعالی
۲۱۳	دلایل بیش فعالی
۲۱۵	علامت کودک بیش فعال
۲۱۵	انواع بیش فعالی
۲۱۷	سبب شناسی
۲۱۸	سیر بیش فعالی
۲۱۹	رویکردهای درمانی
۲۲۰	درمان‌های روانشناختی کودکان دارای اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی
۲۲۱	آموزش کودکان بیش فعال
۲۲۴	روش‌های کار با دانش‌آموزان بیش فعال

فصل دوازدهم: اوتیسم

۲۳۵	در خودماندگی یا اتیسم
۲۳۶	شیوع اتیسم
۲۳۶	خصوصیات
۲۳۷	علائم و نشانه‌های بیماری اتیسم
۲۴۰	علل بروز اتیسم
۲۴۱	تشخیص اتیسم
۲۴۲	روش‌های تشخیص
۲۴۵	سیر بیماری

۲۴۷	ارتباطات
۲۴۸	درمان اوتیسم
۲۵۷	روش‌های درمانی مکمل
۲۵۹	درمان اتیسم در کودکی: آی کیوی بالاتر در بزرگسالی
۲۶۳	خواهران و برادران کودکان اتیستیک
۲۶۶	شاخص‌های بهبودی در بیماران اتیستیک
۲۶۶	برنامه‌هایی برای کودکان زیر ۳ سال
	فصل سیزدهم: اختلالات سازگاری
۲۷۱	تعریف اختلالات سازگاری
۲۷۴	ویژگیهای تشخیصی اختلالهای سازگاری
۲۷۵	مشخصات بالینی و تشخیصی
۲۷۵	گونه‌های اختلال سازگاری
۲۷۶	شیوع و همه گیر شناسی
۲۷۷	سبب شناسی
۲۷۷	دوره یا سیر
۲۷۸	تشخیص افتراقی
۲۷۸	عوامل موثر در پیدایش اختلالات عملی و روانی و سازگاری در کودکان
۲۸۱	آموزش کودکان ناسازگار و هدف‌های آن
۲۸۱	درمان اختلالات سازگاری
۲۸۹	نابهنجاری‌های رفتاری دانش‌آموزان ناسازگار
۲۹۲	کمک والدین به فرزندان ناسازگار
۲۹۲	کنترل رفتار ناسازگار
	فصل چهاردهم: تیزهوشی و کودکان تیز هوش
۲۹۷	نظریه‌های هوش
۲۹۸	نخستین تعاریف هوش
۲۹۹	رویکردهای معاصر در باب هوش
۳۰۰	نظریه‌های عاملی هوش
۳۰۵	هوش متبلور در مقابل هوش سیال
۳۰۵	نظریه دو سطحی جنسن
۳۰۶	تغییرات سنی در ترکیب عاملی هوش
۳۰۷	نظریه‌های فرایند مدار درباره هوش
۳۰۹	نظریه تبدیل اطلاعات
۳۱۱	نظریه هنجاری هوش
۳۱۱	هوش و جنبش آزمون

۳۱۹	تعریف و شناسایی کودک تیز هوش
۳۲۶	ویژگی های دانش آموزان تیز هوش
۳۳۱	عملکرد دانش آموزان دارای هوشبهر بالا
۳۴۰	سرچشمه های تیز هوشی
۳۴۴	تفاوت های قومی و نژادی
۳۴۵	کودک خلاق
۳۵۵	ناریخچه هوش هیجانی
۳۵۶	مفهوم هوش هیجانی
۳۵۷	مدل های هوش هیجانی
۳۶۳	تفاوت هوش هیجانی و هوش شناختی
۳۶۳	کاربردهای هوش هیجانی
۳۶۴	اهمیت هوش هیجانی
۳۶۵	آموزش هوش هیجانی
۳۶۶	راهبردهای افزایش هوش هیجانی
۳۶۷	برنامه درمانی - آموزشی اجرا شده در ایران
۳۶۸	مدیریت هوش هیجانی
۳۶۹	تعریف هیجان
۳۷۲	مدیریت و رهبری با هوش هیجانی
۳۷۵	روش های صحیح اجرای برنامه آموزش هوش هیجانی
۳۷۵	نتیجه گیری
۳۷۹	منابع و مآخذ